

PUBLICATIEBLAD

LANDSBESLUIT, HOUDENDE ALGEMENE MAATREGELEN, van de 3de mei 2016 ter uitvoering van artikel 57 van de Landsverordening voortgezet onderwijs,¹ (Landsbesluit landsexamens v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o.)

In naam van de Koning!

De Gouverneur van Curaçao,

In overweging genomen hebbende:

dat het in verband met de invoering van het v.s.b.o. en het profielenonderwijs, de aanscherping van de eindexamennormen en enkele organisatorische vernieuwingen wenselijk is het Landsbesluit landsexamens v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o.² te actualiseren en te vervangen door een nieuw landsbesluit waarin de landsexamens v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o. zijn geregeld;

Heeft, de Raad van Advies gehoord, besloten:

HOOFDSTUK I Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

In dit landsbesluit wordt verstaan onder:

a. minister	:	minister belast met onderwijs;
b. Examenbureau	:	Expertisecentrum voor Toetsen & Examens dat ressorteert onder het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport;
c. inspectie	:	Onderwijsinspectie;
d. v.w.o. :	:	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel 7 van de Landsverordening voortgezet onderwijs;
e. h.a.v.o.	:	hoger algemeen voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 8 van de Landsverordening voortgezet onderwijs;
f. v.s.b.o.	:	voorbereidend secundair beroepsonderwijs als bedoeld in artikel 9 van de Landsverordening voortgezet onderwijs;
g. m.a.v.o.	:	middelbaar algemeen voortgezet onderwijs;
h. school	:	een school voor v.w.o. of een school voor h.a.v.o. of een

¹ PB. 1979, no. 29

² P.B. 1985, no. 159

- school voor v.s.b.o., tenzij anders blijkt;
- i. landsexamen : het landsexamen ter verkrijging van het diploma v.w.o. of h.a.v.o. of v.s.b.o., waarbij wordt onderscheiden:
1. het volledig landsexamen, waarbij de kandidaat het examen aflegt in alle voor het landsexamen voorgeschreven vakken;
 2. het deellandsexamen, waarbij de kandidaat examen aflegt in één of meer van de voor het landsexamen voorgeschreven vakken;
 3. het aanvullend examen, waarbij de leerling aan een school voor v.w.o., h.a.v.o. of v.s.b.o. examen aflegt in één of meer vakken waarvoor de leerling aan de school waarbij hij staat ingeschreven niet kan deelnemen aan het eindexamen;
- j. centraal examen : het centraal examen, bedoeld in artikel 4;
- k. commissie-examen : het commissie-examen, bedoeld in artikel 4;
- l. vakken : vakken en, in geval van het landsexamen v.s.b.o., het sectorprogramma, tenzij het tegendeel blijkt;
- m. certificaat : een door de landsexamencommissie aan een kandidaat die het landsexamen in één of meer vakken met gunstig gevolg heeft afgelegd afgegeven bewijs;
- n. bewijs van kennis : een op grond van artikel 50 van het Landsbesluit eindexamens v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o.³ uitgereikt bewijs;
- o. landsexamen-commissie : de landsexamencommissie, bedoeld in artikel 57, eerste lid, van de Landsverordening voortgezet onderwijs die de landsexamens v.w.o., h.a.v.o. of v.s.b.o. afneemt;
- p. voorzitter : de voorzitter van de landsexamencommissie;
- q. secretaris : de secretaris van de landsexamencommissie;
- r. profielwerkstuk : het in artikel 1, onderdeel q, van het Landsbesluit eindexamens v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o. bedoelde werkstuk;
- s. sectorwerkstuk : het in artikel 1, onderdeel r, van het Landsbesluit eindexamens v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o., bedoelde werkstuk;
- t. toets : een toets met schriftelijke of mondelinge vragen en opdrachten, of een praktische opdracht;
- u. kandidaat : degene die zich op grond van artikel 3 heeft aangemeld voor toelating tot het afleggen van het landsexamen;
- v. examenreglement : regeling van de uitvoering van het landsexamen;
- w. kernvakken : de vakken Wiskunde A, B, C, Engelse taal en literatuur en Nederlandse taal en literatuur.

Artikel 2 Aanmelden voor toelating tot het landsexamen

Jaarlijks vóór 1 augustus van het kalenderjaar voorafgaand aan het jaar waarin het landsexamen wordt afgenomen, maakt de voorzitter bekend voor welk tijdstip, bij wie en op welke wijze zij die aan een landsexamen wensen deel te nemen zich moeten aanmelden. De voorzitter maakt daarbij tevens bekend dat kandidaten zich uiterlijk op 15 september van dat kalenderjaar moeten aanmelden op straffe van uitsluiting voor het landsexamen.

Artikel 3 Voorwaarden tot toelating tot het landsexamen

1. Om toegelaten te worden tot het landsexamen mag de kandidaat:
 - a. niet ingeschreven staan voor het eindexamen aan een dagschool, een avondschoon of een dagavondschoon van hetzelfde schooltype, en
 - b. niet meer leerplichtig zijn.

³ P.B. 2008, no. 54

2. De in het eerste lid gestelde voorwaarden gelden niet voor een kandidaat die een aanvullend examen aflegt.
3. Voor deelneming aan een landsexamen is een bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, vast te stellen bedrag verschuldigd.
4. De kandidaat, die aan een landsexamen deelneemt, is verplicht zich op verzoek van hen die deze examens afnemen of daarop toezicht houden, te legitimeren.
5. Uit de aanmelding voor het landsexamen blijkt tevens of sprake is van een of meer vrijstellingen of ontheffingen als bedoeld in de artikelen 10 en 11.

Artikel 4 Indeling landsexamen

1. Het landsexamen bestaat voor ieder vak uit een commissie-examen of uit een commissie-examen en een centraal examen.
2. Het commissie-examen bestaat uit een schriftelijke toets en een mondeling examen, of een schriftelijke toets of een mondeling examen, of een praktisch examen. Het commissie-examen omvat mede de beoordeling van, indien het betreft het landsexamen v.w.o., of h.a.v.o., een profielwerkstuk of, indien het betreft het landsexamen v.s.b.o., een sectorwerkstuk.
3. Het centraal examen kent in elk kalenderjaar een eerste, tweede en derde tijdvak.

Artikel 5 Organisatie van het landsexamen

1. Het landsexamen wordt onder de verantwoordelijkheid van de minister afgenomen door de landsexamencommissie.
2. Het hoofd van het Examenbureau is voorzitter van de landsexamencommissie. De secretaris is een medewerker van het Examenbureau.
3. De minister kan op voordracht van de voorzitter ook andere leden in de landsexamencommissie benoemen.
4. Jaarlijks, voor 1 oktober voorafgaand aan de aanvang van het landsexamen, stellen de voorzitter en de secretaris het examenreglement vast.

Artikel 6 Onregelmatigheden

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het landsexamen dan wel ten aanzien van een aanspraak op ontheffing of vrijstelling aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de voorzitter maatregelen nemen.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
 - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het commissie-examen of centraal examen;
 - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het commissie-examen of het centraal examen;
 - c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het commissie-examen of het centraal examen van het desbetreffende examenvak;
 - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de voorzitter aan te wijzen onderdelen. Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.
3. Alvorens een beslissing als bedoeld in het eerste en tweede lid te nemen wordt de kandidaat in de gelegenheid gesteld door de voorzitter te worden gehoord. Bij minderjarigheid van de kandidaat geschiedt dit in aanwezigheid van diens ouders, voogden of verzorgers.

4. De voorzitter stelt de kandidaat, en bij minderjarigheid van de kandidaat ook diens ouders, voogden of verzorgers, van zijn beslissing in kennis en wijst daarbij op het bepaalde in het zesde lid.
5. De voorzitter maakt van de beslissing en van de feiten waarop deze steunt, onverwijld een rapport op. Hij zendt van dit rapport terstond een afschrift aan de inspectie.
6. Indien door een kandidaat binnen drie dagen nadat de beslissing van de voorzitter te zijner kennis is gebracht, schriftelijk aan de inspectie is verzocht de beslissing te herzien, stelt de inspectie een onderzoek in, beslist binnen 3 weken op het verzoek en stelt zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het commissie-examen of het centraal examen af te leggen in de vakken waarvan hij de zittingen geheel of gedeeltelijk niet heeft meegemaakt.

HOOFDSTUK II

Inhoud van het landsexamen

Artikel 7 Examenprogramma

1. Het landsexamen wordt afgenomen in overeenstemming met het desbetreffende examenprogramma, vastgesteld op grond van artikel 7 van het Landsbesluit eindexamens v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o..
2. Ten aanzien van het commissie-examen geldt dat:
 - a. keuzes die ingevolge het in het eerste lid bedoelde examenprogramma moeten of kunnen worden gemaakt door de school, worden gemaakt door de voorzitter van de landsexamencommissie, en
 - b. de voorzitter van de landsexamencommissie kan afwijken van voorschriften met betrekking tot het schoolexamen die om praktische redenen in het commissie-examen niet uitvoerbaar zijn, met dien verstande dat het commissie-examen zoveel mogelijk gelijkwaardig blijft aan het schoolexamen.

Artikel 8 Vakken landsexamens

1. De artikelen 4, 5 en 6 van het Landsbesluit eindexamens v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o., voor zover zij betrekking hebben op het eindexamen van de avondscholen en dagavondscholen, zijn van overeenkomstige toepassing op respectievelijk het landsexamen v.w.o., het landsexamen h.a.v.o. en landsexamen v.s.b.o..
2. In afwijking van het eerste lid kan de minister op advies van de voorzitter van de landsexamencommissie, al dan niet voor een bepaalde groep van kandidaten, beslissen dat geen gelegenheid wordt gegeven tot het afleggen van examen in een vak dat uitsluitend behoort tot het vrije deel van de profielen in het h.a.v.o. en v.w.o.

Artikel 9 Keuze van de landsexamenvakken

1. De kandidaat kiest, met inachtneming van dit hoofdstuk, het vak of de vakken waarin hij het landsexamen aflegt.
2. De kandidaat kan in meer vakken landsexamen afleggen dan in de vakken die ten minste nodig zijn om een landsexamendiploma te verwerven.

Artikel 10 Vrijstellingen van rechtswege

1. Onverminderd vrijstellingen op grond van de artikelen 4, 5 en 6 van het Landsbesluit eindexamens v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o. en met inachtneming van de beperking in artikel 25, derde lid, aanhef en onderdeel d, dat van een school voor voortgezet onderwijs slechts één cijferlijst in beschouwing kan worden genomen, is de kandidaat die landsexamen aflegt,
 - a. vrijgesteld van het examen in een vak in het v.w.o. op grond van het examen v.w.o.,

- indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger of een daarmee overeenkomende waardering is behaald;
- b. vrijgesteld van het examen in een vak in het h.a.v.o. op grond van een examen v.w.o. of h.a.v.o., indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger of een daarmee overeenkomende waardering is behaald;
 - c. vrijgesteld van het examen in een vak in het v.s.b.o. op grond van een examen v.w.o. of h.a.v.o., v.s.b.o. of m.a.v.o, indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger of een daarmee overeenkomende waardering is behaald;
 - d. vrijgesteld van het examen in:
 1. het vak management en organisatie in het v.w.o. op grond van een examen v.w.o. in het vak economie II, indien voor dat vak een eindcijfer 6 of hoger is behaald;
 2. het vak management en organisatie in het h.a.v.o. op grond van een examen h.a.v.o. in het vak handelswetenschappen, indien voor dat vak een eindcijfer 6 of hoger is behaald;
 3. het vak mens en maatschappij in het v.s.b.o. op grond van een examen m.a.v.o. in het vak aardrijkskunde of het vak geschiedenis, indien voor dat vak een eindcijfer 6 of hoger is behaald;
 4. het vak economie in het v.s.b.o. op grond van een examen m.a.v.o. in het vak handelskennis, indien voor dat vak een eindcijfer 6 of hoger is behaald;
 - e. vrijgesteld van het examen in een vak van het v.w.o. of h.a.v.o. of v.s.b.o. op grond van het overeenkomstige examen, afgelegd in Nederland, Sint Maarten of in Aruba, indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger of een daarmee overeenkomende waardering is behaald;
 - f. vrijgesteld van, indien het betreft het landsexamen v.w.o. of h.a.v.o., het profielwerkstuk of, indien het betreft het landsexamen v.s.b.o., het sectorwerkstuk, indien het betreffende werkstuk reeds eerder is gemaakt, en dat is beoordeeld met een "voldoende" of "goed".
2. Het eerste lid is uitsluitend van toepassing indien na het jaar waarin het eindcijfer of de beoordeling is vastgesteld, nog geen 10 jaren zijn verstreken.
 3. In aanvulling op het eerste lid, onderdelen a en b, is de kandidaat vrijgesteld van het onderdeel literatuur van elke moderne taal, indien de kandidaat bij het eerder afgelegde examen voor literatuur een cijfer 6 of hoger heeft behaald.
 4. In aanvulling op het eerste lid, onderdelen a tot en met c, en derde lid, is de daar bedoelde kandidaat eveneens vrijgesteld indien het eindcijfer 5 of 4 is behaald, mits de kandidaat voldoet aan de voorwaarden van artikel 26 om te slagen voor het landsexamen.

Artikel 11 Ontheffingen op verzoek

1. Onverminderd artikel 10 kan de voorzitter van de landsexamencommissie op verzoek van de kandidaat die een diploma wil verwerven, ontheffing verlenen voor een examenvak, indien de kandidaat op grond van eerder gevolgd onderwijs aantoonbaar in het bezit is van voldoende kennis en vaardigheden ter zake van het desbetreffende vak. De ontheffing kan slechts worden verleend op basis van een diploma, getuigschrift of ander bewijsstuk, al dan niet behaald in Curaçao of in de voormalige Nederlandse Antillen, dat door de inspectie wordt aanvaard als bewijs van voldoende kennis en vaardigheden.
2. Het eerste lid is uitsluitend van toepassing indien na het jaar waarin het in dat lid bedoelde diploma, getuigschrift of ander bewijsstuk is vastgesteld, nog geen 10 jaren zijn verstreken.
3. Tot de in het eerste lid bedoelde diploma's, getuigschriften en andere bewijsstukken behoren in elk geval die betreffende het Internationaal Baccalaureaat, het Europees Baccalaureaat, het Baccalaureaat betreffende het overeenkomstige onderwijs in een

lidstaat van de Europese Unie, dan wel met voornoemde bewijzen vergelijkbare bewijzen, afgegeven door de Caribbean Examinations Council.

4. Indien de voorzitter van de landsexamencommissie de gevraagde ontheffing verleent, verstrekt hij de verzoeker een bewijs van ontheffing.
5. Het bewijs van ontheffing vermeldt de gronden van de ontheffing alsmede het tijdstip van het verrichten van de onderwijs- of examenprestatie waarop de ontheffing berust, en gaat in voorkomend geval vergezeld van een verklaring betreffende het in het eerste lid bedoelde onderzoek naar de kennis en vaardigheden van de examenkandidaat of naar de in het eerste lid bedoelde bewijsstukken.

Artikel 12 Ontheffingsprocedure

Een verzoek om ontheffing als bedoeld in artikel 11 wordt schriftelijk ingediend bij de voorzitter van de landsexamencommissie, onder overlegging van een uittreksel uit het geboorte- of bevolkingsregister en een gewaarmerkte fotokopie van het diploma, getuigschrift of ander bewijsstuk waarop het verzoek om ontheffing berust.

HOOFDSTUK III **Regeling van het landsexamen**

Afdeling 1 **Examenreglement en programma van toetsing en afsluiting**

Artikel 13 Examenreglement en programma van toetsing en afsluiting

1. De voorzitter en de secretaris van de landsexamencommissie stellen een examenreglement vast. Het examenreglement bevat in elk geval informatie over de maatregelen, bedoeld artikel 6, en de toepassing daarvan, regels met betrekking tot de organisatie van het landsexamen en de gang van zaken tijdens het landsexamen en de herkansingsmogelijkheden van het commissie-examen.
2. De voorzitter van de landsexamencommissie stelt jaarlijks voor 1 oktober een programma van toetsing en afsluiting vast, dat in elk geval betrekking heeft op de landsexamens en deellandsexamens in het daaropvolgende kalenderjaar. Het programma vermeldt in elk geval:
 - a. welke onderdelen van het examenprogramma in het commissie- en centraal examen worden getoetst;
 - b. voor welke vakken de opgaven en correcties niet openbaar gemaakt mogen worden;
 - c. de eindtermen van de verschillende onderdelen van het commissie- en centraal examen;
 - d. de wijze en de tijdstippen waarop het commissie- en centraal examen plaatsvinden, alsmede de duur van de toetsen;
 - e. regels omtrent verhindering voor het commissie- en centraal examen;
 - f. de periode waarop de toetsen van het commissie- en centraal examen aanvangen, de wijze van herkansing van het commissie examen, alsmede
 - g. de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het commissie- en centraal examen voor een kandidaat tot stand komt.
3. De voorzitter zendt het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting voor 1 oktober aan de inspectie. Deze documenten worden tegelijk met de bevestiging van de aanmelding, bedoeld in artikel 3, vijfde lid, door de voorzitter aan de kandidaten verstrekt.

Afdeling 2 Commissie-examen

Artikel 14 Examendossier

Het commissie-examen bestaat uit een examendossier. Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het commissie-examen zoals gedocumenteerd in een door de voorzitter gekozen vorm.

Artikel 15 Beoordeling commissie-examen

1. Het commissie-examen wordt beoordeeld met een cijfer uit de reeks van 1 tot en met 10.
2. Indien in een vak tevens centraal examen wordt afgelegd, worden de in het eerste lid genoemde cijfers gebruikt met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal.
3. In afwijking van het eerste lid wordt het sectorwerkstuk beoordeeld met de kwalificatie 'voldoende', 'goed' of 'onvoldoende'.

Artikel 16 Klachten en bezwaar

Tegen een besluit waar de kandidaat het niet mee eens is, kan hij bezwaar indienen. Een bezwaarschrift moet schriftelijk worden ingediend bij de voorzitter van de landsexamencommissie. In het examenreglement wordt aangegeven welke procedure ten aanzien van de behandeling van het bezwaarschrift moet worden gevolgd.

Afdeling 3 Centraal examen

Artikel 17 Opgaven en beoordelingsnormen

De opgaven en de bijbehorende beoordelingsnormen voor de vakken van het centraal examen, zijn dezelfde als die voor de kandidaten die eindexamen aan een school voor voortgezet onderwijs afleggen.

Artikel 18 Regels omtrent het centraal examen

1. De voorzitter zorgt ervoor dat de opgaven en correctievoorschriften voor het centraal examen geheim blijven tot de aanvang van de toets waarbij deze opgaven aan de kandidaten worden voorgelegd.
2. Tijdens een schriftelijke toets van het centraal examen worden aan de kandidaten geen mededelingen van welke aard ook aangaande de opgaven gedaan, uitgezonderd mededeling van door de landscommissie vastgestelde errata.
3. De voorzitter draagt er zorg voor dat het nodige toezicht bij het centraal examen wordt uitgeoefend. Zij die toezicht hebben gehouden, maken daarvan een proces-verbaal op en leveren dit samen met het gemaakte examenwerk in bij de voorzitter.
4. Een kandidaat die te laat komt voor een schriftelijke toets, mag nog tot uiterlijk een half uur na de aanvang van die toets worden toegelaten.
5. Een kandidaat die na aanvang van het centraal examen tot het centraal examen is toegelaten, levert zijn werk uiterlijk in op hetzelfde tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt.
6. De aan de kandidaten voorgelegde opgaven voor een schriftelijke toets van het centraal examen blijven in het examenlokaal tot het einde van die toets.
7. De kandidaten leveren de opgaven, de door hen gemaakte aantekeningen alsmede andere door hen gemaakte stukken in bij een van degenen die toezicht houden. De voorzitter bepaalt, in welke gevallen kan worden afgeweken van de eerste volzin, alsmede in welke

gevallen en op welk tijdstip de opgaven, de aantekeningen en de andere stukken, bedoeld in die volzin, aan de kandidaten worden teruggegeven.

8. Voor de aanvang van het derde tijdvak zendt de voorzitter aan de inspectie een lijst met de kandidaten, de in het eerste of tweede tijdvak door die kandidaten behaalde cijfers, voor zover van toepassing de alsnog behaalde cijfers voor het commissie-examen, en een overzicht van het vak, de vakken of, indien het betreft het landsexamen v.s.b.o., het sectorprogramma waarin elke kandidaat zal worden geëxamineerd.

Artikel 19 Correctie centraal examen

1. De voorzitter draagt er zorg voor dat het gemaakte werk door twee door de landsexamencommissie aan te wijzen correctoren volgens de daarbij behorende beoordelingsnormen wordt beoordeeld.
2. De correctoren kijken het werk onafhankelijk van elkaar na en zenden het met hun beoordeling aan de voorzitter. De correctoren drukken hun beoordeling uit in een cijfer. De voorzitter draagt er zorg voor dat de correctoren vervolgens in onderling overleg het eindcijfer vaststellen.

Artikel 20 Vaststelling cijfer centraal examen

De voorzitter stelt op de grondslag van het in artikel 19, tweede lid, bedoelde eindcijfer het cijfer voor het centraal examen vast. Daarbij gebruikt de voorzitter één van de cijfers uit de schaal van cijfers, lopend van 1 tot en met 10, met de tussenliggende cijfers met 1 decimaal.

Artikel 21 Niet op regelmatige wijze afgenomen centraal examen

1. Indien het centraal examen niet op regelmatige wijze heeft plaatsgevonden, kan de voorzitter besluiten dat het geheel of gedeeltelijk voor een of meer kandidaten opnieuw wordt afgenomen.
2. De voorzitter stelt de inspectie van de onregelmatigheid op de hoogte.
3. Indien het eerste lid toepassing vindt, stelt de voorzitter nieuwe opgaven vast en bepaalt de voorzitter op welke wijze en door wie het examen zal worden afgenomen.
4. Indien een betrokkene het niet eens is met het besluit van de voorzitter, kan deze in beroep gaan bij de inspectie, die de zaak onderzoekt, binnen 3 weken beslist op het beroep en daarbij zo nodig vaststelt op welke wijze een of meer kandidaten alsnog in de gelegenheid worden gesteld het centraal examen geheel of gedeeltelijk af te leggen in de vakken waarvan hij de zittingen gedeeltelijk of geheel niet heeft meegemaakt.

Artikel 22 Onvoorziene omstandigheden centraal examen

1. Indien door onvoorziene omstandigheden van plaatselijke of regionale aard het centraal examen in één of meer vakken niet op de voorgeschreven wijze kan worden afgenomen, beslist de voorzitter hoe alsdan moet worden gehandeld.
2. Indien door onvoorziene omstandigheden van andere aard dan bedoeld in het eerste lid, het centraal examen in één of meer vakken niet op de voorgeschreven wijze kan worden afgenomen, beslist de minister hoe alsdan moet worden gehandeld.

Artikel 23 Verhindering centraal examen

1. Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de voorzitter:
 - a. is verhinderd bij één of meer examens van het centraal examen in het eerste tijdvak aanwezig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen te voltooien. Afhankelijk van de feitelijke mogelijkheden bepaalt de voorzitter hoeveel toetsen maximaal afgenomen worden;
 - b. ook in het tweede tijdvak verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak het centraal examen te voltooien.

2. Toepassing van het eerste lid geschiedt onverminderd artikel 6.
3. In het examenreglement is opgenomen welke de in het eerste lid bedoelde geldige redenen zijn.

HOOFDSTUK IV Uitslag, herkansing en diplomering

Artikel 24 Eindcijfer vakken landsexamen

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het landsexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks van 1 tot en met 10.
2. De voorzitter bepaalt het eindcijfer voor een vak op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het commissie examen en het cijfer voor het centraal examen. Is dit gemiddelde niet een geheel getal, dan wordt het, indien de cijfers achter de komma 49 of lager zijn, naar beneden afgerond en indien deze 50 of hoger zijn, naar boven afgerond.
3. Indien in een vak alleen een commissie-examen is afgenomen, is het cijfer voor het commissie-examen tevens het eindcijfer.

Artikel 25 Vaststelling uitslag

1. De voorzitter en de secretaris stellen vast of de kandidaat het examen heeft afgelegd in de voor het landsexamen voorgeschreven vakken.
2. De voorzitter en de secretaris stellen de uitslag van het landsexamen vast, met inachtneming van de artikelen 24 en 26.
3. De uitslag ter verkrijging van het landsexamendiploma wordt vastgesteld op grond van de volgende eindcijfers, cijferlijsten, bewijzen van ontheffing of bewijzen van vrijstelling, al dan niet in combinatie:
 - a. de eindcijfers van een in dat jaar afgelegd volledig landsexamen;
 - b. de eindcijfers van in dat jaar afgelegde deellandsexamens;
 - c. een of meer cijferlijsten als bedoeld in de artikelen 30 en 31, eerste lid;
 - d. één cijferlijst van een school voor voortgezet onderwijs;
 - f. bewijzen van ontheffing als bedoeld in artikel 11, vierde lid;
 - g. bewijzen van vrijstelling als bedoeld in artikel 48, vierde lid, van het Landsbesluit eindexamens v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o.
4. Cijferlijsten worden uitsluitend bij de vaststelling van de uitslag betrokken, indien na het jaar waarin zij zijn vastgesteld, nog geen 10 jaren zijn verstreken. Bewijzen van ontheffing en bewijzen van vrijstelling worden uitsluitend bij de vaststelling van de uitslag betrokken indien na het jaar waarin het onderliggende diploma, getuigenschrift of ander bewijsstuk is vastgesteld, nog geen 10 jaren zijn verstreken.
5. De uitslag luidt "geslaagd voor het landsexamen" of "afgewezen voor het landsexamen".
6. Indien dat nodig is om de kandidaat te laten slagen voor het landsexamen, betrekken de voorzitter en de secretaris een of meer eindcijfers van de vakken niet bij de bepaling van de definitieve uitslag. De overgebleven vakken dienen een landsexamen te vormen.

Artikel 26 Uitslag

1. De kandidaat die het landsexamen v.s.b.o., genoemd in artikel 11 van de Landsverordening voortgezet onderwijs, heeft afgelegd, is geslaagd, indien hij
 - a. voor al zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald,
 - b. voor ten hoogste één van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger, of
 - c. voor ten hoogste één van zijn examenvakken het eindcijfer 4 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger, of

- d. voor twee van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger.
2. In aanvulling op het eerste lid geldt tevens dat voor het sectorwerkstuk de kwalificatie “voldoende” of “goed” is behaald.
3. De kandidaat die het landsexamen v.w.o. of h.a.v.o. heeft afgelegd, is geslaagd indien hij:
 - a. voor al zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, of
 - b. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 5 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, of
 - c. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6.0 bedraagt, met dien verstande dat het eindcijfer 4 niet is behaald voor één van de kernvakken;
 - d. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 5 heeft behaald, dan wel voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld het eindcijfer 4 en voor één van deze vakken het eindcijfer 5 heeft behaald, en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6.0 bedraagt, met dien verstande dat het eindcijfer 4 niet is behaald voor de kernvakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, dan wel, voor zover van toepassing, Wiskunde A, B, C, en voor maximaal één van de kernvakken het eindcijfer 5 is behaald.
4. Het profielwerkstuk wordt met een cijfer afgesloten dat meetelt voor het combinatiecijfer.
5. In aanvulling op het eerste en derde lid geldt dat het gemiddelde van alle cijfers die een kandidaat heeft behaald voor het centraal examen, een 5.5 of hoger is.
6. Bij de uitslagbepaling volgens het derde lid wordt het gemiddelde van de eindcijfers van ten minste de volgende onderdelen aangemerkt als het eindcijfer van het vak ‘combinatiecijfer’, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald: algemene sociale wetenschappen, algemene natuurwetenschappen en profielwerkstuk.
7. Het eindcijfer, bedoeld in het derde lid, wordt bepaald als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
8. De kandidaat die niet voldoet aan de voorwaarden, genoemd in het eerste tot en met vijfde lid, is afgewezen voor het landsexamen.
9. Zodra de uitslag ingevolge dit artikel is vastgesteld, maakt de voorzitter deze samen met de eindcijfers schriftelijk aan de kandidaat bekend. Indien de kandidaat is afgewezen voor het landsexamen, wordt bij de bekendmaking mededeling gedaan van het in artikel 27 bepaalde. De in de eerste volzin bedoelde uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 27 geen toepassing vindt.

Artikel 27 Herkansing

1. Onverminderd de artikelen 6, 21 en 23 heeft de kandidaat die in enig jaar met toepassing van artikel 26 is afgewezen voor het landsexamen, recht op herkansing in het tweede tijdvak van dat jaar.
2. Herkansing houdt in:
 - a. het recht om voor één door de kandidaat te kiezen vak waarin hij in dat jaar door de landsexamencommissie is geëxamineerd, opnieuw deel te nemen aan het commissie-examen, in door de landsexamencommissie vast te stellen onderdelen van het examenprogramma, en
 - b. het recht om voor één door de kandidaat te kiezen vak waarin hij in dat jaar door de landsexamencommissie is geëxamineerd, opnieuw deel te nemen aan het centraal examen.

3. Voorwaarde voor toepassing van het eerste lid is dat de kandidaat daardoor alsnog kan slagen voor het landsexamen.
4. Het tweede lid onderdeel a, is alleen van toepassing voor kandidaten die een volledig landsexamen doen.

Artikel 28 Rechtsverwerking herkansing

De kandidaat die recht heeft op de in artikel 27 bedoelde herkansing, is alsnog afgewezen indien hij niet binnen een door de voorzitter bepaalde periode na de in artikel 26, negende lid, bedoelde bekendmaking, de voorzitter ervan in kennis stelt dat hij zich aan de herkansing wenst te onderwerpen en daarbij schriftelijk opgeeft in welk vak hij opnieuw wil deelnemen aan het commissie-examen en in welk vak hij opnieuw wil deelnemen aan het centraal examen. De voorzitter bevestigt zo spoedig mogelijk aan de kandidaat schriftelijk de ontvangst van deze kennisgeving.

Artikel 29 Cijferbepaling bij de herkansing

1. De landsexamencommissie stelt vast op welke wijze het cijfer van de in artikel 27 bedoelde herkansing voor het commissie-examen wordt bepaald. In haar overwegingen betreft zij de cijfers voor die toetsen van het eerder afgelegde commissie-examen die betrekking hebben op niet tot de herkansing behorende onderdelen van het examenprogramma.
2. Het hoogste cijfer van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde commissie-examen of centraal examen geldt als definitief cijfer voor het commissie-examen respectievelijk centraal examen.
3. Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld met overeenkomstige toepassing van de artikelen 24 tot en met 26 en wordt de uitslag schriftelijk aan de kandidaat bekendgemaakt.

Artikel 30 Diploma en cijferlijst

1. De voorzitter reikt aan elke kandidaat die is afgewezen voor het landsexamen een cijferlijst uit waarop ten aanzien van de vakken waarin hij in dat jaar door de landsexamencommissie is geëxamineerd, zijn vermeld, voor zover van toepassing:
 - a. de cijfers voor het commissie-examen en het centraal examen,
 - b. de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk, alsmede de beoordeling van het profielwerkstuk,
 - c. het thema van het sectorwerkstuk, alsmede de beoordeling van het sectorwerkstuk,
 - d. de eindcijfers voor de examenvakken, alsmede
 - e. de uitslag van het landsexamen.
2. De voorzitter reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die is geslaagd voor het landsexamen, een cijferlijst uit waarop ten aanzien van elk examenvak dat bij de bepaling van de uitslag is betrokken, zijn vermeld, voor zover van toepassing:
 - a. de cijfers voor het commissie-examen, het centraal examen, en in voorkomend geval het schoolexamen,
 - b. het vak of de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk, alsmede de beoordeling van het profielwerkstuk,
 - c. het thema van het sectorwerkstuk, alsmede de beoordeling van het sectorwerkstuk,
 - d. de vakken waarvoor de kandidaat vrijstelling of ontheffing is verleend, met voor zover van toepassing de cijfers voor de desbetreffende vakken,
 - e. de eindcijfers voor de examenvakken, alsmede
 - f. de uitslag van het landsexamen.
3. De voorzitter draagt er zorg voor dat op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het landsexamen geslaagde kandidaat een diploma wordt uitgereikt waarop het profiel of de profielen dan wel de sector zijn vermeld die bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken.

4. Indien een kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan in de vakken die ten minste nodig zijn voor het behalen van het landsexamen, worden de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, op de cijferlijst vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.
5. De minister stelt de modellen van de diploma's en cijferlijsten vast.
6. Voor de vermelding op de cijferlijst van vakken waarvoor de kandidaat vrijstelling of ontheffing is verleend bij het landsexamen geldt het volgende:
 - a. Indien het betreft het landsexamen v.w.o. of het landsexamen h.a.v.o.:
 1. de vakken culturele en artistieke vorming en lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel worden niet vermeld op de cijferlijst;
 2. de vakken algemene natuurwetenschappen en algemene sociale wetenschappen waarvoor de kandidaat bij het landsexamen v.w.o. is vrijgesteld op grond van het bezit van een diploma h.a.v.o., worden niet vermeld op de cijferlijst;
 3. vakken waarvoor de kandidaat is vrijgesteld op grond van artikel 47 van het Landsbesluit eindexamens v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o. of artikel 10 van dit landsbesluit, worden vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het behaalde cijfer;
 4. vakken waarvoor de kandidaat bij het landsexamen v.w.o. is vrijgesteld op grond van een eerder afgelegd eindexamen of landsexamen h.a.v.o., waarvan deze v.w.o.-vakken deel uitmaakten, worden vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het eerder behaalde cijfer;
 5. andere vakken waarvoor de kandidaat vrijstelling of ontheffing is verleend, worden vermeld op de cijferlijst, zonder vermelding van een cijfer;
 - b. indien het betreft het landsexamen v.s.b.o., theoretisch kadergerichte leerweg:
 1. de vakken culturele en artistieke vorming en lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel worden niet vermeld op de cijferlijst;
 2. vakken waarvoor de kandidaat is vrijgesteld op grond van artikel 47 van het Landsbesluit eindexamens v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o. of artikel 10 van dit landsbesluit, worden vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het behaalde cijfer;
 3. andere vakken waarvoor de kandidaat vrijstelling of ontheffing is verleend, worden vermeld op de cijferlijst, zonder vermelding van een cijfer.
7. De voorzitter en de secretaris tekenen de diploma's en cijferlijsten.

Artikel 31 Certificaat en cijferlijst

1. De voorzitter reikt aan de kandidaat die deellandsexamen heeft afgelegd, een cijferlijst uit waarop zijn vermeld, voor zover van toepassing:
 - a. de cijfers voor het commissie-examen en het centraal examen,
 - b. de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk, alsmede het cijfer voor het profielwerkstuk,
 - c. het thema van het sectorwerkstuk, alsmede de beoordeling van het sectorwerkstuk, en
 - d. de eindcijfers voor de examenvakken.
2. De voorzitter reikt aan de in het eerste lid bedoelde kandidaat, alsmede aan de kandidaat aan wie op grond van de definitieve uitslag niet op grond van artikel 30, derde lid, een diploma kan worden uitgereikt, een certificaat uit, waarop zijn vermeld, voor zover van toepassing:
 - a. het vak, de vakken waarvoor de kandidaat een eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en
 - b. het vak of de vakken, het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk of het thema van het sectorwerkstuk, alsmede de beoordeling van het sectorwerkstuk, voor zover beoordeeld met "goed" of "voldoende".
3. De minister stelt het model van het certificaat en de cijferlijst vast.
4. De voorzitter en de secretaris tekenen de certificaten.

Artikel 32 Duplicaten en afgifteverklaringen

1. Duplicaten van afgegeven diploma's, certificaten, bewijzen van ontheffing en cijferlijsten worden niet verstrekt.
2. Een schriftelijke verklaring dat een in het eerste lid bedoeld document is afgegeven, welke verklaring dezelfde waarde heeft als dat document zelf, kan uitsluitend door de inspectie worden verstrekt.

HOOFDSTUK V

Afwijkende wijze van examineren; gegevensverstrekking

Artikel 33 Afwijkende wijze van examineren

1. De voorzitter kan toestaan dat een gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de voorzitter van de examencommissie de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.
2. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde aangepaste wijze van examineren dat:
 - a. er een verklaring is die door een ter zake deskundige is opgesteld,
 - b. de aanpassing in ieder geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten, en
 - c. een andere aanpassing slechts kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onder a genoemde deskundigenverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring.
3. Van elke afwijking op grond van het tweede lid wordt mededeling gedaan aan de inspectie, in de vorm van een totaaloverzicht van afwijkingen per tijdvak.

Artikel 34 Gegevensverstrekking

1. Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de definitieve uitslag zendt de voorzitter aan de inspectie een lijst die voor iedere kandidaat die niet is geslaagd voor het landsexamen, vermeldt, voor zover van toepassing:
 - a. de vakken waarin examen is afgelegd;
 - b. de cijfers van het commissie-examen;
 - c. het cijfer voor het profielwerkstuk en de vakken waarop het profielwerkstuk betrekking heeft;
 - d. de beoordeling van het sectorwerkstuk alsmede het thema van het sectorwerkstuk;
 - e. de cijfers van het centraal examen;
 - f. de eindcijfers;
 - g. de uitslag van het landsexamen.
2. Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de definitieve uitslag zendt de voorzitter aan de inspectie een lijst die voor iedere kandidaat die is geslaagd voor het landsexamen, vermeldt, voor zover van toepassing:
 - a. het profiel, de profielen dan wel sector waarop het examen betrekking heeft;
 - b. de vakken die zijn vermeld op de cijferlijst;
 - c. de cijfers van het commissie examen of in voorkomend geval van het schoolexamen;
 - d. het cijfer voor het profielwerkstuk en de vakken waarop het profielwerkstuk betrekking heeft;
 - e. de beoordeling van het sectorwerkstuk alsmede het thema van het sectorwerkstuk;
 - f. de cijfers van het centraal examen;
 - g. de eindcijfers;
 - h. de vakken waarvoor de kandidaat is vrijgesteld, met voor zover van toepassing de

- cijfers voor de desbetreffende vakken;
- i. de uitslag van het landsexamen.
3. Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de eindcijfers van de kandidaten die deellandsexamen of aanvullend landsexamen hebben afgelegd, stuurt de voorzitter aan de inspectie een lijst die voor iedere kandidaat vermeldt, voor zover van toepassing:
- a. de vakken die zijn vermeld op de cijferlijst;
 - b. de cijfers van het commissie-examen;
 - c. het cijfer voor, indien het betreft het landsexamen v.w.o. of h.a.v.o., het profielwerkstuk of, indien het betreft het landsexamen v.s.b.o., de beoordeling van het sectorwerkstuk, en de vakken waarop het betreffende werkstuk betrekking heeft;
 - d. de cijfers van het centraal examen;
 - e. de eindcijfers.

Artikel 35 Bewaren examenwerk

1. Het schriftelijke werk van de kandidaten en de door de kandidaten overlegde documenten worden gedurende ten minste 6 maanden na afloop van het examen bewaard op een door de voorzitter te bepalen wijze.
2. Een kandidaat die centraal examen aflegt in een vak, waarvan de opgaven en correcties niet openbaar gemaakt mogen worden, kan omtrent zijn werk na het vaststellen van de uitslag van het examen inlichtingen inwinnen bij de voorzitter. Elk der overige kandidaten kan gedurende de vastgestelde periode zijn schriftelijk werk inzien. De regels voor de inzage zijn nader uitgewerkt in het examenreglement.
3. Een door de voorzitter ondertekend exemplaar van de lijst, bedoeld in artikel 34, eerste, tweede en derde lid, wordt na de vaststelling van de uitslag in het archief van de landsexamencommissie bewaard.
4. De voorzitter draagt er zorg voor dat een volledig stel van de bij de centrale examens gebruikte opgaven gedurende 6 maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard blijft in het archief van de landsexamencommissie.

HOOFDSTUK VI
Slot- en overgangsbepalingen

Artikel 36 Hardheidsclausule

De minister kan, de onderwijsinspectie gehoord, bij of krachtens dit besluit vastgestelde voorschriften buiten toepassing laten of daarvan afwijken voor zover toepassing gelet op de bijzondere functie van het landsexamen voor kandidaten die in bijzondere omstandigheden verkeren, zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.

Artikel 37

Het Landsbesluit landsexamens v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o.⁴ vervalt.

Artikel 38

Dit landsbesluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van bekendmaking, met dien verstande dat hetgeen hierin is bepaald ten aanzien van de kernvakken in werking treedt met ingang van schooljaar 2015-2016 voor zover betrekking hebbend op de havo-examens, respectievelijk schooljaar 2016-2017 voor zover betrekking hebbend op de vwo-examens.

⁴ P.B. 1985, no. 159

Artikel 39

Dit landsbesluit wordt aangehaald als: Landsbesluit landsexamens v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o.

Gegeven te Willemstad, 3 mei 2016
L.A. GEORGE-WOUT

De Minister van Onderwijs, Wetenschap,
Cultuur en Sport,
I.A. DICK

Uitgegeven de 6de mei 2016
De Minister van Algemene Zaken,
B.D. WHITEMAN

Nota van Toelichting behorende bij het Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, van de 3de mei 2016 ter uitvoering van artikel 57 van de Landsverordening voortgezet onderwijs⁵ (Landsbesluit landsexamens v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o.)

Algemeen

De vigerende regeling voor de landsexamens is neergelegd in het Landsbesluit landsexamens v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o.⁶. Dit landsbesluit is thans achterhaald vanwege de vernieuwingen in het voortgezet onderwijs, zoals die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden. Zo zijn er allerlei organisatorische veranderingen opgetreden in de afname van de landsexamens, is het v.s.b.o. en het profielenonderwijs ingevoerd en is gekozen voor de aanscherping van de eindexamennormen zoals die ook voor het reguliere schoolonderwijs gaan gelden.

In het landsbesluit wordt de afname geregeld van de landsexamens voor v.w.o., h.a.v.o. en v.s.b.o. Om voor de hand liggende redenen komt deze redelijk overeen met het Nederlandse Staatsexamenbesluit.

Financiële gevolgen

Dit landsbesluit heeft geen financiële gevolgen.

Advies Raad van Advies (RvA no. RA/15-16-LB)

Aan de inhoudelijke opmerkingen en de opmerkingen van wetstechnische en redactionele Raad van Advies is gevolg gegeven.

De Raad van Advies merkt op dat zich in de praktijk gevallen kunnen voordoen waarin het niet op voorhand duidelijk is op welke wijze de kernvakkenregeling zal worden toegepast, bijvoorbeeld wanneer een leerling twee soorten wiskunde in zijn profiel heeft of indien een leerling een profiel heeft waarvan het vak wiskunde geen deel uitmaakt. Naar aanleiding van deze opmerking is de omschrijving van het vak wiskunde aangepast. Ook de omschrijving van de vakken Engels en Nederlands zijn aangepast, namelijk: Engels taal en literatuur en Nederlandse taal en literatuur, waarmee wordt aangesloten op de terminologie van de artikelen 19 en 19a van het Landsbesluit scholen v.w.o., h.a.v.o. v.s.b.o.

Ook de hardheidsclausule (artikel 36) is nader omschreven. Teneinde de mogelijkheid van willekeur te beperken is aangegeven dat de minister hiervan slechts gebruik kan maken na de onderwijsinspectie te hebben gehoord. Voorts is aangegeven dat het alleen kan gaan om kandidaten die in bijzondere omstandigheden verkeren.

Wat betreft de termijn van invoering van de aangepaste examenregeling die met name voor de havo-examens al dit schooljaar van start gaat, kan worden meegedeeld dat de schoolbesturen, ouders en leerlingen daarvan tijdig op de hoogte zijn gesteld.

Artikelsgewijs

Artikel 1

Dit artikel is volledig gemoderniseerd met termen en begrippen van deze tijd. Anders is ook de benadering van het begrip landsexamen, dat altijd gehanteerd werd naast de begrippen deellandsexamen en aanvullend examen. In dit landsbesluit is het landsexamen de term voor alle landsexamens, onderverdeeld in het volledig landsexamen, het deellandsexamen en het

⁵ PB. 1979, no. 29

⁶ P.B. 1985, no.159

aanvullend examen. Dit heeft het voordeel dat niet steeds ieder van die termen apart genoemd dient te worden.

Onderdeel i

Onder punt 3 van de definitie van landsexamen is aangegeven dat een aanvullend examen mogelijk is voor leerlingen die naar een school voor v.w.o., h.a.v.o. of v.s.b.o gaan. Het gaat hier om een vak of vakken waarin de leerling aan de school waar hij staat ingeschreven om bepaalde redenen geen examen kan doen, bijvoorbeeld omdat het vak niet kan worden aangeboden wegens te weinig belangstelling van leerlingen voor dat vak. In dergelijke situaties kan de leerling toch via een aanvullend landsexamen in dat vak examen doen. Zie ook artikel 3, tweede lid.

Artikel 2

Het aanmeldingstijdstip is aangepast aan de huidige praktijk van het Examenbureau. Daarbij geldt dat de kandidaten zich uiterlijk 15 september moeten aanmelden om te kunnen worden toegelaten tot het landsexamen. De reden daarvoor is dat er jaarlijks kort na die datum een voorlichtingsbijeenkomst door het Examenbureau wordt gehouden waarbij aan de kandidaten uitgebreide informatie wordt verstrekt over de gang van zaken. Deze informatie wordt van dermate groot belang geacht voor de slagingskansen van de kandidaat dat is voorgeschreven dat de termijn van aanmelding zodanig is dat de kandidaten aan deze bijeenkomst kunnen deelnemen.

Artikel 3

Het uitgangspunt voor de toelating tot de landsexamens is dat een kandidaat niet meer leerplichtig is en ook niet is ingeschreven bij een dag-, avond- of dagavondschoon, tenzij er sprake is van een zogenoemd aanvullend examen. Indien zich wat de aanmelding betreft een uitzonderlijk geval voordoet, kan gebruik worden gemaakt van de in artikel 36 opgenomen hardheidsclausule.

Artikel 4

Hier is het begrip commissie-examen in de plaats gekomen van het begrip mondeling examen. Het mondeling examen dekt niet meer de lading van een examen dat mede schriftelijke en handelingselementen bevat.

Artikel 6

Het gaat hier om onregelmatigheid van de kandidaat, anders dan de onregelmatigheden of onvoorziene omstandigheden, bedoeld in de artikelen 21 en 22. Dit artikel is overeenkomstig de regeling bij het 'gewone' eindexamen in de zin van het Landsbesluit eindexamens v.w.o., h.a.v.o, v.s.b.o.

Artikel 7

In tegenstelling tot de oude regeling wordt nu direct verwezen naar het Landsbesluit eindexamens v.w.o., h.a.v.o, v.s.b.o.

Wat betreft de commissie-examens wordt de gelijkwaardigheid met de schoolexamens gegarandeerd. Het examenprogramma is voor de landsexamens opgezet in een zogenoemd PTA (programma van toetsing en afsluiting).

In het tweede lid onder b. is aangegeven dat de voorzitter van de landsexamencommissie kan afwijken van voorschriften met betrekking tot het schoolexamen die om praktische redenen in het commissie-examen niet uitvoerbaar zijn.

Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld gevallen waarbij voor het examenvak een scheikundige, natuurkundige proef gedaan moet worden. Bijvoorbeeld bij het examenvak scheikunde havo, vwo zijn er geen proefopstellingen aanwezig. De kandidaat moet wel

uit kunnen leggen hoe proeven verlopen.

Bij het examenvak natuurkunde havo-vwo staan tijdens het examen geen proeven opgesteld en er zijn ook geen instrumenten aanwezig. De kandidaat moet wel kunnen uitleggen hoe de instrumenten, bijv. prisma, filter, schuifweerstand, transformator werken. Ook moet op papier aangegeven kunnen worden hoe proeven, bijv. met elektrische schakelingen worden uitgevoerd.

Bij het examenvak natuurkunde-scheikunde I vsbo-tkl kan gebruikt gemaakt worden van natuurkundige apparatuur. Van de kandidaat wordt verwacht dat hij enige apparatuur kan herkennen en gebruiken.

Bij het examenvak natuurkunde-scheikunde II kan gebruik gemaakt worden van proefopstellingen en/of afbeeldingen. De kandidaat moet bijvoorbeeld een (koolstof)atoommodel herkennen en kunnen toelichten en scheidingsmethode praktisch kunnen toepassen.

Bij het examenvak kunst algemeen wordt geen uitvoering van dans, muziek, beeldende vorming verwacht, wel dient de kandidaat een kunstonderzoek uit te voeren en presenteren.

Artikel 8

Er wordt hier naar artikelen voor avondscholen en dagavondscholen verwezen, omdat die dezelfde vrijstellings- en ontheffingsregeling hebben als de landsexamens. Onder meer komt hier de vrijstelling van de vakken culturele en artistieke vorming en lichamelijke opvoeding naar voren.

Het tweede lid heeft betrekking op vakken, die wellicht door zo'n gering aantal kandidaten worden gekozen, dat de productie van examenopgaven daarvoor een obstakel kan zijn.

Artikel 10

Vrijstellingen van rechtswege zijn vrijstellingen, waar bepaalde groepen leerlingen automatisch voor in aanmerking komen. Dit in tegenstelling tot vrijstellingen op verzoek, die in dit landsbesluit met de term ontheffingen worden aangeduid. In het eerste lid zijn achtereenvolgens geregeld: dezelfde vrijstellingen als op de scholen (zoals de vrijstelling voor het vak algemene natuurwetenschappen op het havo voor leerlingen die een van natuurprofielen volgen), vrijstellingen voor de overeenkomstige vakken met een op een eerder afgelegd examen behaalde voldoende, vrijstellingen voor vakken van het oude vwo- en havo-programma met gewijzigde vakbenamingen, vrijstellingen voor vakken van overeenkomstige examens in andere landen en vrijstellingen voor het profielwerkstuk en sectorwerkstuk.

In het tweede lid is de geldigheidsduur van behaalde examencijfers gesteld op 10 jaar.

In het derde lid geven ook eerder behaalde cijfers voor literatuur een kans op vrijstelling.

In het vierde lid is geregeld dat soms ook voor een onvoldoende een vrijstelling kan worden verleend, indien de kandidaat onder de nieuwe regeling kan slagen.

Voor de duidelijkheid wordt opgemerkt dat in het eerste lid, onderdeel e, onder "Nederland" ook wordt verstaan: de BES-eilanden.

Artikel 11

Indien het om een individuele vrijstelling gaat, spreekt men liever van ontheffing. De voorzitter van de landsexamencommissie beslist welk getuigschrift daarvoor in aanmerking komt.

Artikel 13

In dit artikel is, veel uitgebreider dan in het vorige landsbesluit, de voorbereidende en informatieve taak van de landsexamencommissie beschreven. Nieuw is ook dat de inspectie op de hoogte gesteld moet worden van het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting.

Met de in lid 2 onderdeel b vermelde vakken wordt bedoeld op examens waarvan de opgaven en correctievoorschriften geheim blijven. De reden hiervoor is dat de landsexamencommissie daarmee de mogelijkheid heeft om deze opgaven vaker te gebruiken.

Artikel 18

De regeling hier is dezelfde als die voor de scholen.

Artikel 19

In de oude regeling werd het examenwerk beoordeeld door twee leden van de landsexamencommissie. In de nieuwe regeling zijn de correctoren personen buiten deze commissie. Ook is nu de procedure van de wijze van corrigeren en beoordelen bij het centraal examen geregeld. Artikel 21

Dit is een nieuw artikel, dat uitgebreid de procedure beschrijft in geval bij de afname van het examen fouten zijn gemaakt. Hiermee wordt bedoeld een examen, waarbij – meestal buiten de kandidaten om – een onregelmatigheid heeft plaatsgevonden. Bijvoorbeeld een fout van de surveillant, schending van de geheimhouding, uitvallen van de stroom, etc. Heel anders dus dan de onregelmatigheden in artikel 6, dat typisch veronderstelde fraudegevallen van kandidaten voor ogen heeft.

De in het vierde lid genoemde betrokkene kan iedereen zijn die op een of andere manier is berokken bij de afname van het examen, zoals een lid van de landsexamencommissie, een surveillant, een corrector of een kandidaat.

De inspectie heeft hier het laatste woord.

Artikel 22

De omstandigheden, genoemd in het eerste lid, zijn omstandigheden, die niet alle locaties treffen (bijvoorbeeld stroomuitval). De omstandigheden, genoemd in het tweede lid, gelden voor een heel land of eiland (bijvoorbeeld een nationale ramp).

Artikel 23

Dit artikel geeft ook verhinderde kandidaten de mogelijkheid om het landsexamen volledig af te leggen, inclusief herkansingen. Bij verhindering valt te denken aan verhindering wegens ziekte of het overlijden van een naast familielid. In tegenstelling tot Nederland wordt bij ons het tweede tijdvak van de reguliere eindexamens ook gebruikt voor de landsexamens. Wij kennen daarom geen vierde tijdvak.

Artikel 24

Omdat er nogal wat misverstanden waren over het berekenen van de eindcijfers is hier de rekenkundige procedure preciezer aangegeven. In artikel 15 is reeds aangegeven hoe het cijfer van het commissie-examen wordt berekend. Voor alle duidelijkheid worden hier twee voorbeelden gegeven.

Indien voor het vak zowel een commissie-examen als een centraal examen wordt afgenomen, wordt het commissie-examen afgerond op 1 cijfer achter de komma (bijvoorbeeld 5,5), evenals

het cijfer van het centraal examen (bijv. 5,4). Van deze cijfers wordt het rekenkundig gemiddelde bepaald op twee cijfers achter de komma (in ons voorbeeld 5,45) en dan afgerond tot een heel cijfer, een 5.

Indien voor het vak alleen commissie-examen wordt afgenomen, wordt na afloop van dit examen meteen een heel cijfer gegeven.

Artikel 25

In het derde lid is nu veel duidelijker als voorheen een overzicht gegeven van welke eindcijfers gebruikt kunnen worden bij de bepaling van de uitslag.

Het zesde lid geeft aan, dat, indien de kandidaat over meer eindcijfers beschikt dan minimaal nodig zijn voor het volledig landsexamen, de vakken met de meest ongunstige cijfers niet bij de uitslag behoeven te worden betrokken, indien de kandidaat daardoor wel kan slagen.

Artikel 27

In de nieuwe regeling heeft de kandidaat het recht om in één vak het centraal examen opnieuw af te leggen en tevens in dat vak, of één ander vak, het commissie-examen af te leggen, mits hij daartoe kans tot slagen heeft. In het laatste geval adviseert de landsexamencommissie de kandidaat in welke onderdelen van het examenprogramma de herkansing dient plaats te vinden.

Er is geen recht op herkansing voor een reeds geslaagde kandidaat die zijn profiel wil verbeteren.

De herkansing voor het commissie-examen is alleen geldig in geval van een volledig examen.

Artikel 28

In de praktijk is er afhankelijk van het tijdstip van de bekendmaking van de uitslag meer of minder tijd beschikbaar voordat het tweede tijdvak begint. Er is daarom bewust niet gekozen voor een wettelijk vastgestelde periode.

Artikel 29

Met de in het derde lid genoemde schriftelijke bekendmaking wordt bedoeld een cijferlijst of een certificaat.

Artikel 31

Wat in artikel 30 is geregeld voor de wel of niet geslaagde kandidaat voor het landsexamen, is in artikel 31 geregeld voor de kandidaat voor het deellandsexamen. Hierbij is geen sprake van slagen. Deze laatste term wordt nu uitsluitend gebruikt voor het slagen ter verkrijging van het diploma. Een certificaat wordt uitgereikt aan iemand die een deellandsexamen heeft afgelegd en nog niet geslaagd is, omdat hij nog niet voor alle benodigde vakken examen heeft afgelegd (bedoeld in het eerste lid), of omdat hij niet voldoet aan de slagingsregeling (bedoeld in het tweede lid).

Artikel 32

De in het tweede lid bedoelde schriftelijke verklaring wordt in ons land van oudsher door de inspectie afgegeven. Nu is dit als zodanig in het landsbesluit opgenomen.

Artikel 33

Ook voor kandidaten met een minder goed waarneembare handicap zijn nu uitzonderingsregels gemaakt. Wel is daar een deskundigenverklaring voor nodig. Het blijft echter altijd de voorzitter, die een afwijkende manier van examineren wel of niet toestaat.

Artikel 34

In het nieuwe toezichtsbeleid is de inspectie ook belast met het toezicht op exameninstellingen. Om dit goed mogelijk te maken is hier geregeld dat de inspectie ook alle benodigde gegevens daartoe ontvangt.

Artikel 35

Het bewaren van het gemaakte examenwerk van de kandidaten voor een periode van 6 maanden heeft als reden dat achteraf geconstateerde fouten of de gevolgen daarvan nog nagezien kunnen worden. Tevens kan het werk gebruikt worden voor onderzoeksdoeleinden. Vanwege dit laatste worden verzamellijsten en opgaven voor een veel langere periode bewaard.

Artikel 36

Dit artikel is van belang bij bijzondere situaties. Daarbij valt te denken aan afwijking van de aanmelding en toelatingsvoorwaarden (artikelen 2 en 3).

Artikel 38

De inwerkingtreding met ingang van het schooljaar 2015-2016 voor zover betrekking hebbend op de h.a.v.o.-examens, respectievelijk het schooljaar 2016-2017, voor zover betrekking hebbend op de v.w.o.-examens, heeft te maken met het oogmerk van de regering om per die data de aangescherpte zak/slaagregeling voor h.a.v.o. en v.w.o. te doen ingaan, evenals dat het geval is voor het reguliere schoolonderwijs.

De Minister van Onderwijs,
Wetenschap, Cultuur en Sport,
I.A. DICK